

СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ В УКРАЇНІ

Світовий досвід напрацював велику кількість методів боротьби з кризовими явищами, спрямованих на прогрес економічного сектору держави. На сучасному етапі розвитку існує значна кількість спеціальних економічних зон, які відрізняються хіба що своїм функціональним призначенням. До таких зон можна віднести: вільні економічні зони, території пріоритетного розвитку, зони зовнішньої торгівлі, технополіси, індустріальні парки тощо.

Визначення «індустріальних парків» міститься в Законі України «Про індустріальні парки» від 21 червня 2012 року № 5018-VI, проте воно є великим за обсягом та складним для розуміння пересічних громадян. Простими словами, це спеціальні майданчики (чітко визначені та відокремлені земельні ділянки), на території яких здійснюється промислово-переробна господарська діяльність, науково-технічна діяльність, а також діяльність у сфері інформації і електронних комунікацій. Їх особливість полягає в тому, що на таких територіях діє спеціальний правовий режим, визначений законодавством, який характеризується різноманітними пільгами та стимулюванням [1].

Індустріальні парки є розповсюдженими, насамперед, у країнах, що розвиваються. Основною метою їх створення та діяльності виступають залучення нових інвестицій, будівництво виробничих підприємств, збільшення кількості робочих місць та відповідно бюджетних надходжень у вигляді податків, зборів та інших платежів.

Законодавством України врегульовано функціонування та інші елементи діяльності індустріальних парків, починаючи з 2012 року. Станом на кінець 2021 року в Україні зареєстровано понад 50 таких суб'єктів, проте з-поміж такої великої кількості реально функціонували лише декілька з них [1].

Серед експертів відсутня єдина позиція щодо причин невдачі проєктів у межах створених індустріальних парків. Дехто наголошує на тому, що в Україні відсутня відповідна культура розвитку індустріальних парків у зв'язку з їх невідомістю та незрозумілістю. Інші вказують на недостатність підтримки зі сторони держави, у першу чергу, фінансової, що спричиняє байдуже ставлення до індустріальних парків узагалі. Саме тому питання активної участі держави в процесі стимулювання розвитку індустріальних парків залишається актуальним.

Економічна активність індустріальних парків залишається недостатньою: на кінець 2022 року з 60 індустріальних парків, включених до Реєстру, лише у 37 обрано керуючі компанії, у дев'яти – є учасники та інші суб'єкти індустріальних парків [2].

Законом детально врегульовано процедуру створення індустріальних парків, яку умовно можна розділити на такі основні етапи:

1) ініціювання створення індустріального парку (ініціатором створення може бути власник земельної ділянки в особі органу державної влади, місцевого самоврядування, а також приватна особа та орендар земельної ділянки);

2) розробка та затвердження концепції індустріального парку (покладається на ініціатора створення індустріального парку; у випадку, якщо земельна ділянка орендована - орендодавець має погодити таку концепцію);

3) прийняття рішення про створення індустріального парку (таке рішення приймається ініціатором створення парку на строк щонайменше 30 років);

4) подання ініціатором створення парку уповноваженому державному органу копії рішення про створення індустріального парку, його концепції, а також пакету документів, необхідних для реєстрації (для перших двох пунктів встановлений строк для подання – 5 робочих днів з дня прийняття рішення про створення індустріального парку);

5) включення парку до Реєстру індустріальних парків на підставі заяви, поданої ініціатором створення (протягом 45 робочих днів з моменту надходження такої заяви);

6) укладення договору про створення та функціонування індустріального парку між ініціатором створення та керуючою компанією індустріального парку (строк такого договору встановлюється в межах терміну, на який створено індустріальний парк).

Оскільки держава прямо зацікавлена в успішності діяльності індустріальних парків, Законом закріплено такі заходи стимулювання облаштування та функціонування індустріальних парків: компенсація (повна або часткова) відсоткової ставки за кредитами; надання коштів на безповоротній основі, у тому числі, для забезпечення будівництва об'єктів суміжної інфраструктури; компенсація витрат на підключення та приєднання до інженерно-транспортних мереж; можливість встановлення податкового та митного стимулювання [2].

Прийнятими Верховною Радою України законами запроваджено додаткові механізми стимулювання розвитку індустріальних парків, що стосуються зменшення податкового навантаження на їх учасників. Зокрема, передбачається можливість звільнення учасників індустріальних парків від податку на прибуток, податку на додану вартість та ввізного мита (для імпортованого обладнання). Крім того, органи місцевого самоврядування наділяються повноваженнями щодо запровадження окремих податкових пільг.

Очевидно, що процес розвитку індустріальних парків в Україні перебуває в стані стагнації, а тому потребує рішучих змін у нормативному регулюванні. Держава зі своєї сторони намагається заохотити суб'єктів господарювання до участі в таких проектах шляхом запровадження податкових пільг, проте, встановлюючи цілий ряд обмежень щодо використання таких преференцій, а також вивільнених коштів.

Література:

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text>

2. https://biz.ligazakon.net/analytcs/212481_reforma-ndustrialnikh-parkv-v-ukran?_ga=2.210221717.1098176192.1677440793-917286200.1650278073

3. https://www.asterslaw.com/ua/press_center/publications/industrialni_parki_v_ukraini_scho_vregulyovali_ta_scho_planuetsya_dali/

Під керівництвом: проф. каф. Економіки та менеджменту, В. В. Прохорової